

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

©2018 КРУТОВА А. С., НЕСТЕРЕНКО О. О.

УДК 657.22:65.016(477)

Крутова А. С., Нестеренко О. О. Перспективи розвитку облікової системи підприємств України

Метою статті є розробка багатоцільової інтегрованої облікової системи, яка спроможна надавати інформацію для розрахунку показників інтегрованого звіту за всіма розділами та дозволяє розширити об'єктний склад бухгалтерського обліку. Доведено, що в основу інформаційного забезпечення управління сучасним бізнесом має бути покладено пріоритетне сприйняття бухгалтерського обліку як продуцента обліково-звітної інформації. Обґрунтовано, що для формування інтегрованої звітності необхідно впроваджувати в практичну діяльність суб'єктів господарювання багатоцільову інтегровану облікову систему, яка є цілісним обліково-аналітичним комплексом. Багатоцільова інтегрована облікова система включає традиційну систему бухгалтерського обліку та доповнена екологічною, соціальною та стратегічною складовими. Наведено комплексну характеристику екологічного, соціального та стратегічного обліку, визначено їх методи та систематизовано інформацію, яку вони продукують.

Ключові слова: інтегрована облікова система, інтегрована звітність, сталий розвиток, соціальний облік, екологічний облік, стратегічний облік.
Рис.: 1. **Бібл.:** 23.

Крутова Анжеліка Сергіївна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри фінансів, аналізу та страхування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: ankrutova@ukr.net

Нестеренко Оксана Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри фінансів, аналізу та страхування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: akseniya72@gmail.com

УДК 657.22:65.016(477)

UDC 657.22:65.016(477)

Крутова А. С., Нестеренко О. О. Перспективы развития учетной системы предприятий Украины

Целью статьи является разработка многоцелевой интегрированной учетной системы, которая способна предоставлять информацию для расчета показателей интегрированного отчета по всем разделам и позволяет расширить объектный состав бухгалтерского учета. Доказано, что основой информационного обеспечения управления современным бизнесом является приоритетное восприятие бухгалтерского учета как продуцента учетно-отчетной информации. Обосновано, что для формирования интегрированной отчетности необходимо внедрять в практическую деятельность субъектов хозяйствования многоцелевую интегрированную учетную систему, которая является целостным учетно-аналитическим комплексом. Многоцелевая интегрированная учетная система включает традиционную систему бухгалтерского учета и дополнена экологической, социальной и стратегической составляющими. Приведена комплексная характеристика экологического, социального и стратегического учета, определены их методы и систематизирована информация, которую они производят.

Ключевые слова: интегрированная учетная система, интегрированная отчетность, устойчивое развитие, социальный учет, экологический учет, стратегический учет.

Рис.: 1. **Библ.:** 23.

Крутова Анжелика Сергеевна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой финансов, анализа и страхования, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: ankrutova@ukr.net

Нестеренко Оксана Александровна – кандидат экономических наук, доцент, докторант кафедры финансов, анализа и страхования, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: akseniya72@gmail.com

Krutova A. S., Nesterenko O. O. The Prospects of Development of an Accounting System of Enterprises of Ukraine

The article is aimed at developing a multi-purpose integrated accounting system, which is able to provide information for calculating indicators of the integrated report for all sections and allows to expand the object composition of accountance. It is proved that the basis of information provision of the management of modern business is the priority perception of accountance as a producer of accounting-reporting information. It is substantiated, that for formation of the integrated reporting it is necessary to introduce into practical activity of economic entities a multi-purpose integrated accounting system which represents an integral accounting-analytical complex. The multi-purpose integrated accounting system includes a traditional accountance system and is complemented by environmental, social, and strategic constituents. The complex characteristic of ecological, social, and strategic accounting is provided, their methods are defined, and the information which they produce is systematized.

Keywords: integrated accounting system, integrated reporting, sustainable development, social accounting, ecological accounting, strategic accounting.
Fig.: 1. **Bibl.:** 23.

Krutova Anzhelika S. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Finance, Analysis and Insurance, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivska Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: ankrutova@ukr.net

Nesterenko Oksana O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Candidate on Doctor Degree, Department of Finance, Analysis and Insurance, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivska Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: akseniya72@gmail.com

В основу інформаційного забезпечення управління сучасним бізнесом має бути покладено пріоритетне сприйняття бухгалтерського обліку як продуцента обліково-звітної інформації. За дослідженням американського вченого М. Х. Еванса, більше 70% усієї інформації, що використовується в системі фінансового менеджменту, надходить в результаті обробки господарських операцій системою

бухгалтерського обліку [1]. Саме облік є основною функцією управління, тобто одним із способів досягнення поставлених цілей перед керованою системою на рівні з такими функціями, як планування, бюджетування, прогнозування, аналіз, контроль. У главі 13 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і його державами-членами також наголошується про важливість комплексного застосування

ефективних правил і методик у сферах корпоративного управління, а також бухгалтерського обліку та аудиту з метою створення повноцінно функціонуючої ринкової економіки [2]. Реалізація євроінтеграційної стратегії вимагає від вітчизняних суб'єктів господарювання дотримання положень директиви Європейської Комісії 2014/95/ЄС від 22 жовтня 2014 р. щодо розкриття у звітності інформації, що включає показники соціо-еколого-економічного стану суб'єкта господарювання за звітний період та перспектив його розвитку в майбутньому.

Для задоволення інформаційних запитів різних інституцій професор С. Ф. Голов пропонує використувати багатоцільову теорію бухгалтерського обліку, яка, на думку автора, має бути досить гнучкою, щоб забезпечити різноманітні інформаційні потреби як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів [3, с. 5]. Водночас, у наукових колах існують досить протилежні думки щодо доцільності введення поняття «багатоцільова теорія бухгалтерського обліку». Наприклад, Н. О. Лоханова, зазначає, що більш доречним здається не обґрунтування концепції нового формату бухгалтерського обліку як багатоцільового, а розмежування різних завдань цілісної інтегрованої обліково-аналітичної системи підприємства з орієнтацією на досягнення єдиної соорганізуючої мети – створення інформаційної моделі господарської діяльності та її тенденцій і задоволення обґрунтованих інформаційних вимог усіх зацікавлених груп користувачів (інститутів) відносно параметрів діяльності підприємства, а також його зовнішнього середовища при дотриманні балансу економічних інтересів між ними [4]. Не підтримує теорію багатоцільового обліку і професор Б. І. Валуєв, який зазначає: «...у будь-якому разі систему бухгалтерського обліку не можна розглядати як багатоцільову. Запитів і потреб у зовнішніх користувачів може бути багато, а мета перед нею стоїть тільки одна – інформаційна, що визначає в усіх випадках зміст її існування навіть тоді, коли вона стосується інтересів внутрішніх структур свого підприємства» [5].

На нашу думку, постійно зростаючі потреби стейкхолдерів у різновекторній інформації, зокрема про зовнішні впливи, перспективи розвитку, соціо-екологічну відповідальність суб'єктів господарювання та сталий (і тим самим обмежений) склад об'єктів бухгалтерського обліку породжують дисонанс між запитом зацікавлених користувачів й потребами реалізації інноваційного проекту з формування інтегрованої звітності та можливостями облікової системи, і для задоволення цих потреб доцільно використовувати багатоцільову теорію бухгалтерського обліку. Тому метою даної статті визначено розробку багатоцільової інтегрованої облікової системи, яка буде спроможною надавати інформацію для розрахунку показників інтегрованого звіту за всіма розділами та дозволить розширити об'єктний склад бухгалтерського обліку.

До складу інтегрованої облікової системи науковці пропонують включати різні види обліку, а саме: 1) оперативно-технічний, бухгалтерський та статистичний облік [6]; 2) фінансовий і управлінський облік [7]; 3) фінансовий облік, управлінський облік, облік статистичних показників, облік розрахунків з бюджетом за податками та зборами (податковий) [8]; 4) бухгалтерський оперативний та управлінський облік, бухгалтерський стратегічний облік, бухгалтерський фінансовий облік [9]; 5) управлінський та стратегічний облік [10]; 6) бухгалтерський та податковий [11]; 7) бухгалтерський, податковий та управлінський [12]; 8) фінансовий, податковий та управлінський [13, с. 14].

Бухгалтерський облік сьогодні перестає бути лише засобом констатації фактів господарсько-фінансової діяльності підприємств. Користувачі економічної інформації очікують від обліку підтримки в прийнятті перспективних рішень за рахунок побудови й використання інтегрованої бази даних, генерування нових інформаційних потоків і компенсування відсутніх інформаційних ресурсів [14, с. 76].

Крім того, однією з вимог Міжнародного Стандарту Інтегрованої Звітності є розкриття у звітності облікової інформації стратегічного характеру, що потребує розширення предмета бухгалтерського обліку елементами зовнішнього середовища, виділення нових розрізів агрегації облікової інформації, тобто пропозиція щодо включення до інтегрованої облікової системи методів стратегічного обліку є доцільною.

Разом з тим, традиційний бухгалтерський облік з багатьох точок зору не є придатним для адекватного врахування соціальних та екологічних цілей інтегрованої звітності та виконання функцій соціально-екологічного свідомого управління й контролю та прогнозування майбутніх наслідків діяльності для планування майбутньої стратегії й тактики функціонування суб'єкта господарювання, і, відповідно, розкриття інформації про ці аспекти в інтегрованому звіті. Тому бухгалтерський облік як основна інформаційна система про стан і рух активів, джерел їх утворення і господарських процесів має бути адаптованим до змінених умов діяльності сучасного підприємства та більш повно враховувати екологічний та соціальний аспекти сталого розвитку й стратегічне планування наслідків господарської діяльності. Іншими словами, традиційна система бухгалтерського обліку повинна бути розвинена і доповнена екологічною, соціальною та стратегічною складовими. Графічну інтерпретацію адаптованої інтегрованої облікової системи до потреб інтегрованої звітності та реалізації цілей сталого розвитку наведено на рис. 1.

Формування та впровадження в діяльність суб'єкта господарювання інтегрованої облікової системи потребує грамотної її організації та напрацювання відповідного термінологічного та обліково-аналітичного забезпечення для кожної її складової. Інтегро-

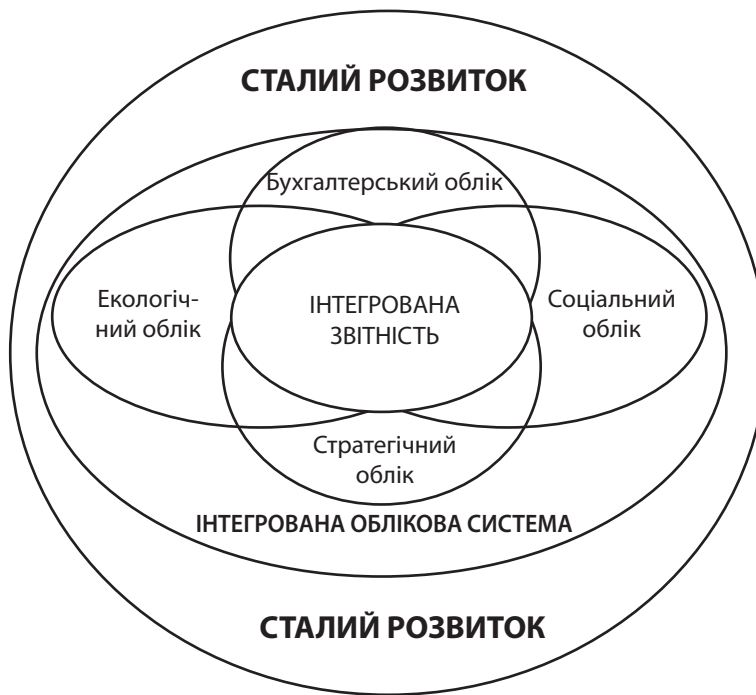

Рис. 1. Облікові складові сталого розвитку господарської діяльності

ваній обліковій системі, яка формується з метою реалізації інноваційного проекту з формування інтегрованої звітності, притаманні певні властивості, а саме: наявність взаємозв'язків (прямих і зворотних) між бухгалтерським, екологічним, соціальним і стратегічним обліком; багатоаспектна цільова спрямованість; структуризація та упорядкованість показників кожного виду обліку; досягнення цілей сталого розвитку; стійкість та адаптованість до впливу зовнішніх факторів; постійне підлаштування до вимог зацікавлених сторін (особливо постачальників фінансового капіталу); дотримання відповідних нормативно-правових вимог; наявність синергії між організаційними, інформаційними, обліковими та управлінськими механізмами суб'єкта звітування; інтегроване мислення.

Розглянемо більш детально кожен із запропонованих складових інтегрованої облікової системи.

Однією з перших концепцій соціального обліку у своїй діяльності застосувала Американська консалтингова фірма «АВТ Associates», яка в 1970 р. здійснила перевірку своїх попередніх річних фінансових звітів у розрізі таких питань: продуктивність праці; внесок в підвищення рівня знань; вплив діяльності фірми на сферу зайнятості, охорону здоров'я, освіту і саморозвиток; фізичне виховання; транспортне забезпечення; організація вільного часу; вплив діяльності фірми на навколишнє середовище. Через ці показники, оприлюднені у фінансовій звітності, робилась спроба визначити соціальний вплив компанії [15]. Дотепер у наукових колах точаться дискусії стосовно доцільності чи недоцільності виділення соціального обліку в окремий вид бухгалтерського

обліку. До прихильників соціального обліку та визнання його як нового виду бухгалтерського обліку можна віднести зарубіжних науковців: Е. Алігаджієву, С. Діпіазу, М. Добія, Р. Екклза, М. Р. Метьюса, Р. Лікерта, М. Х. Б. Переру, Р. Хермансона, В. Ціммермана та ін. Серед вітчизняних дослідників, які вивчали проблеми соціального обліку, доцільно виокремити Ж. Богданову, О. Герасименка, Т. Давидюк, І. Жиглей, О. Зоріну, С. Король, С. Левицьку, О. Пацулу, Л. Чижевську та ін. Інші вчені, вважають, що виділяти соціальний облік в окремий вид обліку немає потреби, проте акцентують увагу на тому, що для забезпечення сталого розвитку господарської діяльності теорія бухгалтерського обліку має бути доповнена соціальною функцією. Зокрема, професор З. В. Гуцайлюк зазначає, що оскільки теоретичних напрацювань з приводу соціального обліку, як окремого виду бухгалтерського обліку, немає, то, ймовірно, слід вести мову про окрему функцію обліку – соціальну, а також про нові його об'єкти [16]. Н. М. Малюга теж вважає необхідним реалізацію соціальної функції, за якою «... розвиток бухгалтерського обліку повинен відбуватися відповідно до суспільних потреб» ... оскільки «облік втрачає можливість забезпечення справедливості та соціального захисту» [17, с. 112].

На нашу думку, з метою формування інтегрованої звітності, соціальний облік необхідно трактувати як новий напрям у бухгалтерському обліку, що розширює його межі, сприяє підвищенню уваги суб'єкта господарювання до питань соціальної відповідальності бізнесу, збереженню стабільності корпоративної культури, дозволяє проводити постійний моніторинг показників соціальної роботи підприємства та висту-

пає інформаційною системою для прийняття управлінських рішень щодо впливу наслідків господарської діяльності підприємства на суспільство в цілому та відображенню соціальних показників в інтегрованому звіті для прийняття обґрунтованих рішень зовнішніми користувачами. Крім того, систематизація даних соціального обліку необхідна для розкриття інформації про соціально-репутаційний та людський капітали й визначення їх місця в процесі створення вартості в бізнес-моделі суб'єкта господарювання.

За останні півстоліття у промислових масштабах вироблялося близько 50 тисяч різноманітних хімічних речовин, з них майже 80% речовин з маловивченим впливом на організм людини і довкілля [18]. Суттєве збільшення антропогенного втручання у біосферу нашої планети в останні роки актуалізує питання розробки організаційно-методичних положень екологічного обліку та впровадження їх в інтегровану облікову систему. Водночас, як свідчить практика, в Україні більшість підприємств вважає за краще не розкривати інформацію про екологічні витрати в інтегрованій звітності, оскільки їх діяльність спричиняє забруднення навколишнього середовища.

Перша спроба створення розширеної системи екологічного обліку «Система впливу – відгук» була започаткована в Канаді. Потім у Франції була розроблена перша серія рахунків-сателітів навколишнього середовища, а в 1986 р. опублікована система обліку природної спадщини. Наприкінці 1980-х років Міністерство статистики й Федеральне агентство Німеччини розробили комплексну систему екологічного обліку, яка включала десять моделей інформаційних блоків, а у 2003 р. Європейська комісія ООН, за сприяння Міжнародного фонду економічного співробітництва й розвитку та Світового банку, опублікувала посібник з Національного обліку «Комплексний екологічний і економічний облік» [19].

На сучасному етапі питання екологізації економіки, екологічного управління, сутності, призначення й організації екологічного обліку та екологізації облікової інформації у своїх наукових працях висвітлюють такі вчені: М. Агапова, О. Бондар, О. Валуйський, О. Вороновська, П. Гайдуцький, В. Голян, Д. Грицишен, В. Жук, І. Замула, С. Літвак, П. Майданевич, Н. Малюга, Л. Пелиньо, Л. Сорока, К. Стецюк, В. Фостолович, М. Хвесик, В. Шевчук та інші.

Для вітчизняних суб'єктів господарювання поняття екологічного обліку не є новим, оскільки відповідно до вимог Податкового кодексу України, а саме, розділу VIII «Екологічний податок», за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти, розміщення відходів, суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та

інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів мають сплачувати екологічний податок [20].

Для обчислення розміру екологічного податку використовуються дані екологічного обліку, проте у фінансовій звітності інформація про нього не наводиться, що не надає можливості зацікавленим користувачам ознайомитися з екологічною відповідальністю суб'єктів господарювання. Крім того, методика відображення екологічного податку в обліку є недосконалою та потребує доопрацювання для розкриття інформації про потенційні екологічні зобов'язання та їх погашення в інтегрованому звіті. Потребує також розкриття інформація щодо екологізації виробничого процесу (використання екологічно безпечної сировини, обладнання, інвестиційної нерухомості природоохоронного призначення, витрати на екологічну реконструкцію виробництва, впровадженням мало відхідних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій та нетрадиційних видів енергії тощо), внесок підприємства у вирішення проблеми розвитку «зеленої економіки», визнаної пріоритетною для суспільства в умовах теперішньої критичної техногенно-кліматичної ситуації, що також потребує напрацювання відповідних організаційно-методичних положень екологічного обліку. Виокремивши в інтегрованій обліковій системі екологічну складову, можливим стане проведення оцінки впливу наслідків виробничого процесу на стан довкілля та економічні результати діяльності та розкриття інформації про ці наслідки в інтегрованому звіті.

Президент Гільдії інвестиційних і фінансових аналітиків А. Б. Ідрісов вважає: «... підприємство, яке не має стратегії, – це не бізнес, а всього лише набір активів, обтяжених борговими зобов'язаннями, і, отже, має оцінюватися з використанням майнового підходу, наприклад на основі ліквідаційної вартості» [21]. Проте традиційна система бухгалтерського обліку не має напрацьованого інструментарію відображення прогностичної інформації, що не дозволяє при використанні засобів лише традиційного обліку розкривати в інтегрованому звіті стратегічну інформацію, яка є обов'язковим елементом інтегрованої звітності.

Формування та розвиток системи стратегічного обліку досліджували в своїх працях І. Богата, С. Голов, З. Гуцайлюк, А. Дайле, М. Друрі, В. Залевський, З. Канурна, С.Каплан, І. Криштопа, Я. Крупка, А. Кузьмінський, А. Крутова, С. Ніколаєва, Д. Нортон, А. Пилипенко, Б. Райан, А. Щемелев, М. Пушкар, Б. Райан, Я. Соколов, С. Суворов, К. Уорд, М. Чумаченко, А. Шайкан, Л. Юр'єва та інші. Так, професор А. Кузьмінський ще у 1990 році передбачав, що застосування в обліку комп'ютерної техніки буде сприяти розвитку в системі господарського обліку нових видів обліку, зокрема прогностичного обліку, який в результаті був названий стратегічним, оскільки здійснював вивчення

та відображення господарських операцій, котрі можуть відбутися в результаті відхилень від встановлених параметрів [22]. Для акумулювання прогнозованої інформації стратегічний облік повинен використовувати специфічні інструменти, під якими пропонують розуміти сукупність спеціальних прийомів, які спрямовані на формування фінансової та нефінансової інформації з метою прийняття ефективних управлінських рішень стратегічного характеру (калькулювання, планування, контроль та вимірювання продуктивності, стратегічне прийняття рішень, облік конкурентів, облік споживачів, облік середовища діяльності) [23].

Саме стратегічний облік за допомогою специфічного інструментарію акумулює в інтегрованому звіті інформацію із зовнішнього середовища про економічні, соціальні, екологічні, конкурентні, політичні, технологічні зміни, вплив міжнародних чинників на діяльність підприємства у сфері управління його потенціалом і надає перспективну інформацію про всі аспекти діяльності замість ретроспективної, яка формується в системі бухгалтерського обліку, що дозволяє своєчасно передбачати та відреагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі суб'єкта господарювання та знизити вплив невизначеності шляхом формулювання підконтрольних показників відповідно до встановлених стратегічних цілей та визначення пріоритетних напрямів господарської діяльності.

ВИСНОВКИ

Розроблені методологічні засади налаштування та використання інтегрованої облікової системи передбачають узгодженість цілей та логічної структури інноваційного проекту з формування інтегрованої звітності; плану робіт з ресурсами і видатками в розрізі збору та обробки інформації за розділами інтегрованого звіту; плану робіт з організаційною структурою кроссекторальної робочої групи виконавців проекту; об'єднання і координацію всіх інформаційних систем інноваційного проекту з формування інтегрованої звітності в єдину систему та зв'язок усіх складових для розроблення і втілення проекту в інформаційну систему управління суб'єкта господарювання. В аспекті побудови інтегрованої облікової системи як постачальника облікової інформації та забезпечення синергізму її складових важливе значення має інформатизація такої системи шляхом поєднання й інтеграції теоретичної, методологічної та організаційної складових формування та зведення всього спектра інформації в інтегрований звіт в автоматичному режимі, що визначено перспективами подальших досліджень. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Evans M. H. Discussion Board Articles – Value Based Management. Creating Value through Excellence in Financial

Management (exinfmt). URL: http://exinfmt.com/pdf/files/value_based_mgmt_articles.pdf

2. Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of one part, and Ukraine, of the other part. URL: http://eeas.europa.eu/ukraine/assoagreement/assoagreement-2013_en.htm

3. Голов С. Теорія багатоцільового бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 4. С. 3–13.

4. Лоханова Н. О. Економічні інтереси користувачів облікової інформації – конфліктність, взаємозалежність і вплив на цільову спрямованість обліку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2012. Вип. 30 : у 3-х частинах. Ч. II. С. 123–128.

5. Валуєв Б. Про багатоцільовий бухгалтерський облік: деякі необґрунтовані уявлення. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 5. С. 3–9.

6. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ, 2000. 692 с.

7. Ковальчук Т. М. Оперативний економічний аналіз в управлінні агропромисловим виробництвом : монографія. Київ : ІАЕ, 2001. 520 с.

8. Левицька С. О., Осадча О. О. Управлінський облік соціального забезпечення працівників на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. Вип. 2-3. С. 214–227.

9. Кадыров И. С. Проблемы информационного обеспечения анализа денежных потоков в коммерческих организациях. *Век качества*. 2011. № 4. С. 72–75.

10. Христюков С. Н. Управленческий и стратегический учет в интегрированной системе учета и контроля организаций потребительской кооперации. *Инновационная наука*. 2015. № 12. С. 319–322.

11. Бурков А. В., Мурзина Е. А. Интегрированная система учета на малых предприятиях как способ совмещения бухгалтерского и налогового учета доходов и расходов. *Инновационное развитие экономики*. 2012. № 2. С. 104–116.

12. Белоусова Н. И. Роль и место учетной политики в формировании интегрированного учета в организациях системы потребительской кооперации. *Фундаментальные исследования*. 2015. № 11 (часть 7). Р. 1512–1516. URL: <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=39869>

13. Євдокимов В. В. Концепція інтегрованої системи бухгалтерського обліку: теорія, методологія, організація : автореф. дис. д-ра екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2011, 39 с.

14. Крутова А. С. Облік в системі електронної комерції : монографія. Харків : FORT, 2011. 396 с.

15. Jackson T. Prosperity without growth: economics for a finite planet. London : Earthscan, 2009. 120 p.

16. Гуцайлюк З. В. Облік і контроль у ринковій економіці: елементи концепції : монографія. Тернопіль : Крок, 2013. 176 с.

17. Малуґа Н. М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2005. 548 с.

18. Жук П. В., Соха Ю. І. Регіональні природно-техногенні загрози в системі національної безпеки. *Регіональна економіка*. 2011. № 4. С. 210–216.

19. Integrated Environmental and Economic Accounting / United Nations, European Commission, International Monetary Fund Organisation for Economic Cooperation and Development World Bank, 2003. 598 p. URL: <https://unstats.un.org/unsd/envaccounting/seea2003.pdf>

20. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

21. Гильдия инвестиционных и финансовых аналитиков. URL: <http://www.cfin.ru/org/guild.shtml>

22. Кузьминский А. Н. Теория бухгалтерского учета : учебник. Киев : Вища школа, 1990. 311 с.

23. Krutova A. S. Constituent elements of instruments of the strategic accounting. *Незалежний аудитор*. 2016. № 15 (I). С. 10–13.

REFERENCES

"Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of one part, and Ukraine, of the other part". http://eeas.europa.eu/ukraine/assoagreement/assoagreement-2013_en.htm

Belousova, N. I. "Rol i mesto uchetoj politiki v formirovanii integrirovannogo ucheta v organizatsiyakh sistemy potrebitelskoj kooperatsii" [The role and place of accounting policy in the formation of integrated accounting in the organizations of the system of consumer cooperation]. *Fundamentalnyye issledovaniya*. 2015. <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=39869>

Bilukha, M. T. *Teoriia bukhgalterskogo obliku* [Theory of accounting]. Kyiv, 2000.

Burkov, A. V., and Murzina, Ye. A. "Integrirovannaya sistema ucheta na mal'yx predpriyatiyakh kak sposob sovmeshcheniya bukhgalterskogo i nalogovogo ucheta dokhodov i raskhodov" [Integrated accounting system in small enterprises as a way of combining accounting and tax accounting of income and expenses]. *Innovatsionnoye razvitiye ekonomiki*, no. 2 (2012): 104-116.

Evans, M. H. "Discussion Board Articles – Value Based Management. Creating Value through Excellence in Financial Management (exinfm)". http://exinfm.com/pdf/valued_based_mgmt_articles.pdf

"Gildiya investitsionnykh i finansovykh analitikov" [Guild of investment and financial analysts]. <http://www.cfin.ru/org/guild.shtml>

Holov, S. "Teoriia bahatotsilyovoho bukhgalterskogo obliku" [Theory of multi-purpose accounting]. *Bukhgalterskyi oblik i audyt*, no. 4 (2011): 3-13.

Hutsailiuk, Z. V. *Oblik i kontrol u rynkovii ekonomitsi: elementy kontseptsii* [Accounting and control in a market economy: elements of the concept]. Ternopil: Krok, 2013.

"Integrated Environmental and Economic Accounting". United Nations, European Commission, International Monetary Fund Organisation for Economic Cooperation and Development World Bank, 2003. <https://unstats.un.org/unsd/envaccounting/seea2003.pdf>

Jackson, T. *Prosperity without growth: economics for a finite planet*. London: Earthscan, 2009.

Kadyrov, I. S. "Problemy informatsionnogo obespecheniya analiza denezhnykh potokov v kommercheskikh organizatsiyakh" [Problems of information support for the analysis of cash flows in commercial organizations]. *Vek kachestva*, no. 4 (2011): 72-75.

Khristolyubov, S. N. "Upravlencheskiy i strategicheskiy uchet v integrirovannoy sisteme ucheta i kontrolya organizatsiy potrebitelskoj kooperatsii" [Managerial and strategic accounting in the integrated system of accounting and control of consumer cooperation organizations]. *Innovatsionnaya nauka*, no. 12 (2015): 319-322.

Kovalchuk, T. M. *Operatyvnyi ekonomichnyi analiz v upravlinni ahropromyslovym vyrobnyctvom* [Operational economic analysis in the management of agro-industrial production]. Kyiv: IAE, 2001.

Krutova, A. S. "Constituent elements of instruments of the strategic accounting". *Nezaleznyi audytor*, no. 15 (I) (2016): 10-13.

Krutova, A. S. *Oblik v systemi elektronnoy komertsii* [Accounting in e-commerce system]. Kharkiv: FORT, 2011.

Kuzminskiy, A. N. *Teoriya bukhgalterskogo ucheta* [The theory of accounting]. Kyiv: Vyscha shkola, 1990.

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon4.rada.gov.ua>
 Levytska, S. O., and Osadcha, O. O. "Upravlinskyi oblik sotsialnoho zabezpechennia pratsivnykiv na pidpriemstvi" [Management accounting of employees' social security at the enterprise]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhgalterskogo obliku, kontroliu i analizu*, no. 2-3 (2016): 214-227.

Lokhanova, N. O. "Ekonomichni interesy korystuvachiv oblikovoi informatsii – konfliktnist, vzaiemozalezhnist i vplyv na tsilyovu spriamovanist obliku" [Economic interests of users of accounting information – conflict, interdependence and influence on the target direction of accounting]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya : Ekonomichni nauky*. Vol. 2, no. 30 (2012): 123-128.

Maliuha, N. M. *Bukhgalterskyi oblik v Ukraini: teoriia i metodolohiia, perspektyvy rozvytku* [Accounting in Ukraine: Theory and Methodology, Prospects for Development]. Zhytomyr: ZhDTU, 2005.

Valuiev, B. "Pro bahatotsilyovyi bukhgalterskyi oblik: deiaki neobgruntovani uiavlennia" [About Multipurpose Accounting: Some Groundless Submissions]. *Bukhgalterskyi oblik i audyt*, no. 5 (2012): 3-9.

Yevdokymov, V. V. "Kontseptsiiia intehrovanoi systemy bukhgalterskogo obliku: teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia" [The concept of an integrated accounting system: theory, methodology, organization]: *avtores. dys. d-ra ekon. nauk : 08.00.09*, 2011.

Zhuk, P. V., and Sokha, Yu. I. "Rehionalni pryrodno-tekhnohenni zahrozy v systemi natsionalnoi bezpeky" [Regional natural and man-made threats in the national security system]. *Rehionalna ekonomika*, no. 4 (2011): 210-216.